

COL·LECCIÓ DOCÈNCIA I METODOLOGIA

De trobadors i trobairitz: una aproximació didàctica a l'amor cortès

*Secció d'Infantil, Primària, Secundària i Formació Professional
de l'Institut de Desenvolupament Professional (IDP)*

Autoria

Elisenda Andrés Riera, David Bru Temprado, M^a José Fresno Cardenal
(coordinadora), Gemma Pauné Xuriguera i Roser Pérez Castro



Institut de Desenvolupament
Professional
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Institut de Desenvolupament Professional – IDP. Universitat de Barcelona
Pg. Vall d'Hebron, 171 (Campus de Mundet)
08035 Barcelona

COL·LECCIÓ / COLECCIÓN

Docència i Metodologia

EDICIÓ / EDICIÓN



Institut de Desenvolupament
Professional
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Desembre 2025

Edició i maquetació del text: Anna Vilarroya i Clara Farraró

AMB EL SUPORT DE / CON EL APOYO DE:



UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Obra distribuïda sota una llicència CC-BY-NC-SA 4.0. Consulta de la llicència completa a: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>



© Andrés Riera, E., Bru Temprado, D., Fresno Cardenal, M.J., (coordinadora),
Pauné Xuriguera, G, i Pérez Castro, R. *De trobadors i trobairitz: una aproximació
didàctica a l'amor cortès* (Institut de Desenvolupament Professional), 2025.
Document electrònic. [Disponible a: <https://hdl.handle.net/2445/225089>]

URL: <https://hdl.handle.net/2445/225089>

Índex

Introducció	5
Marc teòric sobre la didàctica de la literatura	5
Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Llengua i literatura (catalana i castellana)	7
De trobadors i trobairitz: una aproximació didàctica a l'amor cortès	8
L'edat mitjana en imatges i música.....	8
Poesia trobadoresca amorosa.....	10
Autors i lectures	12
L'empremta de l'amor cortès en la literatura posterior i, també, en la manera de pensar i viure l'amor i la relació de parella a Occident.....	33
Reflexions dels alumnes	39
Avaluació	40
Bibliografia i bibliografia web.....	40

De trobadors i trobairitz: una aproximació didàctica a l'amor cortès

Resum

Aquest text presenta una proposta didàctica per a l'estudi de la **poesia trobadoresca** a l'ESO i el Batxillerat, reconeixent la seva importància en la literatura occidental. L'objectiu principal és que els alumnes entenguin i valorin aquest gènere, sovint oblidat, a través de la **lectura de textos**.

La metodologia proposada busca una immersió de l'alumne en el context de la baixa edat mitjana mitjançant vídeos i música, abans d'abordar els aspectes socials i culturals de l'època. La clau de l'aprenentatge resideix en la **lectura comprensiva de quatre poemes de trobadors i trobairitz**, complementada amb l'anàlisi d'altres quatre poemes d'èpoques i llengües diferents que tracten el mateix concepte d'amor.

S'argumenta que prioritzar la lectura permet als alumnes interioritzar millor la teoria literària, ja que la descobreixen com a anàlisi de textos en lloc de com un conjunt de dades a memoritzar. Aquest material està dissenyat com una guia per al professor, que podrà adaptar-lo segons les necessitats de la seva aula.

Paraules Clau

Poesia, edat mitjana, trobadors i trobairitz, amor cortès, literatura catalana, Batxillerat.

Sobre els autors

Autora 1. Elisenda Andrés Riera

Llicenciada en Ciències de la Informació, especialitat de periodisme, per la Universitat Autònoma de Barcelona. Professora de Llengua Catalana i Literatura a l'educació secundària

CONTACTE: eandre10@xtec.cat

Autor 2. David Bru Temprado

Professor de Llengua Catalana i Literatura a l'educació secundària.

CONTACTE: dbru@xtec.cat

Autora 3. M^a José Fresno Cardenal (coordinadora)

Professora de Llengua i Literatura Espanyola.

CONTACTE: mfresno2@xtec.cat

Autora 4. Gemma Pauné Xuriguera

Llicenciada en Filologia Catalana i en Filosofia. Responsable de formació al Departament de Recerca i Universitats.

CONTACTE: gpaune@gencat.cat

Autor 5. Roser Pérez Castro

Professora de Llengua Castellana i Literatura a l'educació secundària.

CONTACTE: rperez61@xtec.cat

Introducció

Aquest treball representa el producte final del Grup de treball de l'Institut de Desenvolupament Professional (IDP) de la Universitat de Barcelona (UB) *Professor de literatura, pont entre els textos i els alumnes*, que va estar treballant la proposta durant el curs 2024-2025. El nom del grup de treball, *Professor de literatura, pont entre els textos i els alumnes*, ens remet a aquesta mateixa expressió que el catedràtic de Literatura espanyola José María Valverde, solia utilitzar a les seves classes d'Estudis Literaris de la UB, als anys vuitanta del segle passat. Aquesta frase defineix perfectament la seva manera d'ensenyar, que se centrava a connectar l'alumnat directament amb les obres literàries, i és per a nosaltres un homenatge a la seva figura.

Marc teòric sobre la didàctica de la literatura

La didàctica de la literatura ha de ser, sobretot, una eina per ensenyar a estimar la lectura, a posar els alumnes en contacte directe amb els textos. A continuació, exposem alguns dels principis fonamentals d'aquesta aproximació pedagògica, que busca anar més enllà de la simple història de la literatura per centrar-se en l'experiència lectora.

Prioritzar la lectura. La didàctica de la literatura, l'educació literària, ha de partir de la lectura de textos, al contrari del que veiem a la majoria dels llibres de text d'història de la literatura. Llegirem per gaudir dels textos i també per conèixer i entendre'n millor el missatge, les característiques culturals i literàries d'una època, un moviment, un autor. L'experiència ens diu que si la teoria que hem d'ensenyar als alumnes els arriba com a anàlisi i conclusió de la lectura comprensiva d'uns textos, tot ho interioritzen i ho valoren més.

Lectura dels clàssics. Es podria fer ara la següent crítica: com es pot entendre bé una obra literària, o de qualsevol disciplina artística, sense conèixer el context històric, social i cultural de l'època en què va ser escrita? Resposta: si llegim obres d'èpoques anteriors a la dels nostres alumnes són, gairebé sempre, clàssics. Els clàssics són atemporals, la seva profunditat humana fa que qualsevol receptor de qualsevol època s'emocioni i reflexioni amb la seva lectura. A classe podem fer lectures dels mites grecs, d'un conte de Tolstoi o d'un poema de Bécquer, el missatge fonamental ens arriba i emociona. Després, quan hi afegim informació sobre l'autor i l'època, encara els entendrem millor. A l'aula, amb el professor, els alumnes poden llegir textos que no poden llegir sols a casa. Defensarem la lectura de clàssics, escollits tenint en compte l'edat dels alumnes, amb les paraules de Nuccio Ordine: "Si no salvem els clàssics, els clàssics no ens podran salvar a nosaltres".

Literatura: expressió de l'Humanisme universal. Juntament amb els textos escrits en la llengua específica de l'assignatura, seleccionem textos literaris d'altres èpoques i llengües que comparteixen missatge i sentiments semblants. Volem donar a conèixer textos excel·lents d'altres cultures per ajudar a prendre consciència de tot el que compartim com a éssers humans amb les altres persones del món.

El comentari de text. A classe, amb preguntes, amb informació, estem fent comentaris de text. "La técnica del comentario de textos desarrolla la habilidad de leer para analizar, es decir, la lectura atenta de obras completas para apreciar en los modelos las pautas ideológicas y estéticas que conforman sus mundos de ficción" (González i Caro, 2009). Naturalment,

l'objectiu és que, amb el temps, l'alumne pugui ser autònom fent els seus comentaris de text, tal com ho aconsegueixen força alumnes de batxillerat.

Lectures en veu alta. Les lectures a classe s'han de fer per i amb els alumnes. Hi ha textos llargs, especialment els narratius, que es poden llegir en veu alta amb la participació de tots els alumnes. Però l'inici de la lectura, o la lectura completa de textos de certa dificultat, com ara un poema, l'ha de fer el professor o algun alumne que llegeixi molt bé. “Una bona lectura és ja en si mateixa un comentari de text”, tornen a ser paraules de José M^a Valverde. Tenim l'experiència que un inspector ens cridi l'atenció perquè hem llegit als alumnes un text literari, quan “haurien de ser els alumnes els que llegissin”. Però no és ben bé així: el professor també ha de llegir perquè aquell text arribi millor als alumnes i per ensenyar-los a llegir bé.

Llegir per conèixer-se i expressar-se millor. Un dels objectius importants de l'ensenyament de la literatura és aconseguir que cada alumne lector es conegui millor a si mateix i el món en què viu i aprengui a expressar-se millor. “El aprendizaje ha de ser significativo, para que los docentes motivemos a los discentes a expresarse y para lograr la creación de textos” (González i Caro, 2009). És molt gratificant treballar amb els alumnes la *imitatio*, sobretot als primers cursos. Però això no és possible amb tots els textos literaris. Concretament, és difícil amb els textos protagonistes d'aquesta proposta de treball: la poesia trobadoresca. Hi ha temes que tenen principalment una funció cultural, conèixer obres que ens expliquen d'on ve la nostra cultura, d'on venim. Textos que valorarem per la seva qualitat literària i que, a més, ens fan entendre millor com pensem, com sentim, quins són els valors que han conformat la nostra societat.

Immersió de l'alumne en una època a partir d'obres d'art i música. Hem dit que la prioritat a les classes de literatura és llegir, però, quan es tracta d'estudiar èpoques o moviments artístics, és molt útil començar fent una immersió de l'alumne en l'ambient i l'estètica d'aquell moment, passant vídeos amb imatges de l'art i la música d'aquell temps. Aquesta immersió pot omplir una o més hores de classe. El comentari en grup de les obres d'art visual i plàstic engresca força alumnes a participar explicant les seves sensacions i opinions sobre les imatges que veuen a la pantalla.

Els professors d'aquesta assignatura sabem que vam arribar a estimar la literatura per la lectura d'uns quants textos literaris que un dia van caure a les nostres mans, no per les explicacions dels llibres de text (també importants). Si l'adolescent té un professor que l'acompanya i és capaç de transmetre la seva passió i coneixements de les obres que es llegeixen, és més fàcil que tinguem molts alumnes que sentin la necessitat de continuar llegint bona literatura.

Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Llengua i literatura (catalana i castellana)¹

LECTURA

Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

EXPRESSIÓ ESCRITA

Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.

Competència 6. Revisar i corregir el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal.

EXPRESSIÓ ORAL

Competència 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

LITERÀRIA

Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal.

Competència 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

ACTITUDINAL I PLURILINGÜE

Actitud 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Actitud 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

Actitud 3. Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.

De trobadors i trobairitz: una aproximació didàctica a l'amor cortès

Què en recordes?

Comencem recuperant les idees prèvies que tenim sobre l'edat mitjana. Per això, es proposa utilitzar l'aplicació digital *Mentimeter*², perquè entre tots els alumnes del grup elaboreu un núvol d'idees o de paraules clau relacionades amb aquesta etapa històrica.

L'edat mitjana en imatges i música

A la classe d'avui, miraràs i escoltaràs. Intenta gaudir de les imatges i la música, potser després tindràs la sensació de conèixer d'una manera més viva i directa l'ambient i la sensibilitat de la baixa edat mitjana. Al final, tots junts, podeu comentar les impressions que heu tingut i fer preguntes al professor.

Taula 1

<i>Recurs</i>	<i>Enllaç</i>
Art i música religiosa	https://vimeo.com/1097264836?share=copy
Art i música religiosa	https://vimeo.com/1097264787?share=copy
Fragment de la pel·lícula <i>Excalibur</i> ³	https://www.youtube.com/watch?v=O-tJOodiIU&t=16s
Tràiler de la pel·lícula <i>El Reino de los Cielos</i> ⁴	https://www.youtube.com/watch?v=GkYwn0Hjals

Font: elaboració pròpia

Context històric i social. Activitats alumnes

A la classe d'avui, miraràs i escoltaràs. Intenta gaudir de les imatges i la música, potser després tindràs la sensació de conèixer d'una manera més viva i directa l'ambient i la sensibilitat de la baixa edat mitjana. Al final, tots junts, podeu comentar les impressions que heu tingut i fer preguntes al professor.

- ACTIVITAT INDIVIDUAL

- Llegeix atentament aquest fragment del segle XIV escrit per l'infant de Castella don Juan Manuel en què parla dels grups socials de l'edat mitjana i la funció que tenia cadascun. Relaciona-ho amb els vídeos que heu vist abans.

...los estados del mundo son tres: oradores, defensores, labradores. Cada uno destos son muy buenos, en que puede [omne] fazer mucho bien en este mundo et salvar el alma, pero según mi flaco saber, tengo que el más alto estado es el clérigo missa cantano, porque en este puso Dios gran poder, que por virtud de las palabras que él dice, torna la hostia, que es pan, en verdadero cuerpo de Ihesu Christo, et el vino, en su sangre verdadera. ...el mayor et mas onrado estado que es entre los legos es la cavallería; ca como quier que entre los legos hay muchos estados, así como mercaderes, menestrales et labradores et otras muchas gentes de muchos estados, la caualleria es mas noble et mas onrado estado que todos los otros. Ca los caualleros son para defender et defienden a los otros, et los otros deuen pechar et mantener a ellos.

Infante don Juan Manuel

Has estudiat l'edat mitjana a l'assignatura de Socials, hem vist alguns vídeos i hem escoltat música de l'època, però, abans de passar a llegir i parlar de la literatura, és important que recordem d'una manera ordenada un mínim d'informació d'aquella societat i la seva cultura.

- ACTIVITAT EN GRUP

- Entre quatre o cinc alumnes heu de presentar i explicar a la resta del grup classe el més fonamental del context històric, social i econòmic, acompanyat d'imatges, en format digital (entre 6 i 8 diapositives).

Per fer la vostra presentació, tingueu en compte el següent índex de conceptes i temes:

- Edat mitjana (definició, situació en el temps i espai, principals etapes)
- Els tres estaments (grup socials) a l'edat mitjana. La societat feudal
- Les guerres i conquestes
- L'Església i la religió. Teocentrisme. Religions que conviuen a Europa
- Del llatí a les llengües romàniques (situa en un mapa d'Europa totes les llengües procedents del llatí vulgar)

Poesia trobadoresca amorosa

Figura 1



Font: Biblioteca de la Universitat de Heidelberg, Cod. Pal. germ. 848
Gran manuscrit de la cançó de Heidelberg (Codex Manesse) – Zuric, c. 1300 a c. 1340

Art propi de la noblesa

Dels tres grups socials de l'edat mitjana: església, noblesa i camperols, la **poesia trobadoresca** és un art refinat propi de la noblesa, més específicament, de la vida a la cort dels reis o als palaus dels grans senyors feudals, mentre que **l'èpica** està relacionada amb el camp de batalla i les conquestes. Si el protagonista de l'èpica és un heroi, el protagonista de la poesia trobadoresca és un home enamorat.

Poemes escrits en provençal o occità

Aquestes cançons dels segles **XII-XIII** que llegirem i escoltarem van ser **escrites en provençal o occità**, una llengua romànica molt propera al català. Poetes catalans i poetes del nord d'Itàlia van escriure cançons amb l'estil i amb la llengua dels trobadors occitans.

Regions on es va escriure poesia en occità durant aquests segles

Figura 2



Font: elaboració pròpia

Autors i lectures

Primera lectura

Figura 3



Bernat de Ventadorn.

Font: Biblioteca Nacional Francesa ms. 12473 fol. 15v, cançonier K

Sobre l'autor: Bernat de Ventadorn (1130-1200 aprox.) va ser un trobador occità molt conegut. Sembla que el seu pare fou el forner del castell de Ventadorn, a Corresa; la seva mare també era criada al mateix castell. Va aprendre l'art de cantar i d'escriure del seu protector, el vescomte Eble III de Ventadorn. Els seus primers poemes estaven dedicats a l'esposa del seu patró, Margarida de Turena, per això el seu senyor el va obligar a abandonar el castell.

Non es meravelha s'eu chan (Versió original en provençal, s. XII)

Non es meravelha s'eu chan
melhs de nul autre chantador,
que plus me tra.l cors vas amor
el melhs sui faihz a so coman.
Cor e cors e saber e sen
e fors' e poder i ai mes.
Si·m tira vas amor lo fres
que vas outra part no m'aten.

Cant eu la vei, be m'es parven
als olhs, al vis, a la color
car aissi tremble de paor
com fa la folha contra.l ven.
Non ai de sen per un efan
aissi sui d'amor entrepres;
e d'ome qu'es aissi conques
pot domn'aver almorna gran.

Ai Deus! car se fosson trian
d'entrels faus li fin amador,
e.lh lauzenger e.lh trichador
portesson corns el fron denan!
Tot l'aur del mon e tot l'argen
i volgr'aver dat, s'eu l'agues,
sol que ma domna conogues
aissi com eu l'am finamen.

Bona domna, re no us deman
mas que.m prendatz per servidor,
qu'e.us servirai com bo senhor,
cossi que del gazardo m'an.
Ve.us m'al vostre comandamen,
francs cors umils, gais e cortes
Ors ni leos non etz vos ges
que.m aucizatz, s'a vos me ren.

A mo Cortes, lai on ilh es,
tramet lo vers, e ja no.lh pes
car n'ai estat tan lonjamen.

Bernat de Ventadorn

Hem llegit el poema en la seva versió original. En provençal o occità podrem apreciar millor la seva alta exigència artística i formal que en la traducció al català actual. Per això farem ara l'anàlisi mètrica del poema provençal:

Poema compost per cinc estrofes de vuit i tres versos, de vuit síl·labes. La rima és _____ i segueix la següent estructura: abba...

No és meravella si el meu cant (versió en català actual d'Alfred Badia)

- No és meravella si el meu cant
val més que el de cap cantador
car al meu cor el guanya amor
i al seu poder, fidel roman*
- 5** *Cor, cos, saber i enteniment,
coratge i força, jo hi he més.
Fora l'amor no m'atreu res
cap envit₁ no m'és escaient.* *1 oferiment, convid*
- Ben mort deu ser qui amor no enté*
- 10** *o al cor no n'ha cap dolç sabor₂.
Car, què val viure sens valor
sinó per entristir la gent
Que Déu no em deixi viure, quan
del desamor senti el pes,* *2 sinònim d'amor*
- 15** *o a midons₃ no fos ben sotmès
el meu amor sempre anhelant.* *3 el meu senyor*
- De la més bella, sedejant₄
i amb fe lleial, cerco el favor.
Ploro i sospiro. Quin temor*
- 20** *m'esquinça d'estimar-la tant!
Què més puc fer si amor m'encén
i d'aquest càrcer on sóc pres,
no en puc eixir, si no mercès₅
amb ajuda de la pietat que ella no sent?* *4 amb molta set*
- 25** *D'aquesta amor sóc molt sofrent,
però és tan dolç el seu sabor
que cent cops moro de dolor
i joiós revisc altres cent,* *5 gràcies*

- El meu mal té molt bell semblant*
30 *i val talment un bé palès⁶,
 car si em fereix, em deixa il·lès
 per a saber-lo anar **servant**⁷* 6 clar, evident
7 servint
- Ah, si pogués tot ver⁸ amant
 ser discernit del falsador,*
35 *i el llausanger⁹ i el traïdor
 portessin banyes al davant
 Tot l'or del món i tot l'argent,
 jo els donaria, ben després,
 si amb mi, que sóc d'amor corprès,*
40 *midons volgués ser benevolent.* 8 vertader
9 adulator
- Quan jo la veig, el meu turment
 em surt pels ulls i la color,
 car així tremo de paor¹⁰
 com fa la fulla contra el vent.*
45 *No tinc pas més seny que un infant,
 tant mon amor em té malmès.
 Doncs si **midons** així m'ha ullprès,
 per què no escolta més mon plant¹¹?* 10 por, espant
11 lament, plor
- Dama gentil, sols us deman*
50 *que m'accepteu de **servidor**.
 Jo us serviré com bon senyor.
 Cap guardó no seré esperant¹².
 Estic al vostre manament
 amb cor humil, gai i cortés;*
55 *no sóc lleó ni ós muntès
 perquè m'occiu¹³ com a ells, talment.* 12 no esperaré
13 em feriu, mateu
- Allà on es troba el meu Cortès
 aquest vers meu serà tramès.
 Si en sóc tan lluny, no és manament¹⁴.* 14 impediment

Bernat de Ventadorn

Activitats per a la comprensió i la reflexió

Al principi del poema *“No és meravella si el meu cant”*, el trobador Bernat de Ventadorn diu clarament que considera millor el seu cant que els d’altres autors.

- Quina és, segons ell, la raó que sigui així?

A les dues primeres estrofes, deixa molt clar el valor que té per a ell el sentiment amorós.

- Escull i copia els versos o les paraules que, segons tu, expressen millor aquest valor.
- Escull també alguna de les expressions que utilitza per assenyalar la bellesa de la dama.

Fixa’t en les paraules marcades sobretot a les estrofes 1, 2 i 7.

- A quin camp semàntic pertanyen?
- Quina és la posició del poeta-amador? Com se sent davant la seva dama estimada?

Bernat de Ventadorn escriu aquest poema al segle XII, som a l’època del **sistema feudal**. El següent text és el model de jurament de fidelitat que el vassall fa al seu senyor.

- Omple els espais dels parèntesis amb el nom de qui se sent vassall en el poema i el nom (o alguna paraula que hi faci referència) de qui ell considera que és el seu “senyor”.

Jo, [nom i dades del vassall], us juro a vós, senyor meu

[nom i dades del “senyor”], que d’ara endavant, mentre visqui, us seré fidel i us ajudaré, sense cap mal enginy ni cap engany, contra tots els homes i dones que us volguessin prendre l’honor. I us seré Fidel en totes les coses, tal com un home Fidel ho ha de ser amb el seu bon senyor.

Sí, l'amor cortès trasllada la relació de fidelitat i submissió entre el vassall i el senyor feudal a la relació amorosa.

Generalment, es tractava d'una relació difícil, sovint irrealitzable. En aquells temps, els matrimonis no es concertaven d'acord amb els sentiments sinó tenint en compte interessos familiars, econòmics, polítics, etc. El trobador estava enamorat d'una dama casada, sovint de la muller del seu senyor. Encara que la dama el correspongués, era difícil que tinguessin una relació plena. El poeta-amador es conformava sovint a poder veure la seva senyora i que aquesta fos amable amb ell. Li escrivia i cantava poemes però ni tan sols podia dir obertament el nom d'ella, la discreció era fonamental. En els últims versos del poema apareix, sovint, un senyal, un nom o una paraula de connotació molt positiva per referir-se a la dama, per tal d'amagar el seu nom.

- Quin creus que pot ser el senyal al final d'aquest poema?
- Creus que la dama correspon els sentiments del trobador? Copia alguna de les expressions amb què ho diu el poeta

El trobador expressa la paradoxa de patir per culpa de l'amor que sent i, al mateix temps, sentir-se feliç i no voler per res del món renunciar als seus sentiments.

- Copia les expressions d'aquesta vivència contradictòria que més t'agradin.

Audició del poema amb lletra i música originals

La poesia trobadoresca està **destinada a ser cantada**, no a ser llegida. Qui anava pels palaus o places dels pobles cantant era el **joglar**. Alguna vegada, trobador i joglar són la mateixa persona. Hi havia trobadors importants que tenien un joglar exclusiu que només cantava les seves cançons, hi havia joglars que cantaven cançons de diferents trobadors. Cada poema d'amor, cada cançó, havia de tenir la seva pròpia música original. Altres gèneres com el sirventès o el plant podien aprofitar la forma i la música d'una altra composició. Malauradament, només ens ha arribat un 10% de la música d'aquests poemes: 256 melodies i uns 2.500 poemes escrits. La música s'ha conservat gràcies a uns pocs cançoners recopilatoris, sobretot del segle XIV.

Ara escoltarem la cançó *"No és meravella si el meu cant"* amb la seva música original, tal com va arribar als receptors del segle XII.

[Bernat de Ventadorn No és meravella si jo canto](#)

Segona lectura

Figura 4



Retrat de Berenguer de Palou

Font: Cançoner provençal segona meitat del segle XIII.
 Biblioteca Nacional Francesa ms. 12473 fol. 126, cançoner K

Sobre l'autor: El següent poema és de Berenguer de Palou, trobador català del Rosselló, de la segona meitat del segle XII. Sabem poques coses de la seva vida, però sembla que fou un cavaller pobre, però destre, instruït i bo amb les armes.

Se'n conserven dotze composicions, totes de temàtica amorosa, de les quals vuit van acompanyades de notacions musicals en un cançoner.

Tant m'abelis joys, et amors e chans (versió original en provençal, segle XII)

Tant m'abelis joys, et amors e chans,
Et alegrier, deport e cortezia,
Que'l mon non a ricor ni manentia
Don mielhs d'aisso.m tengures per benanans;
Doncs, sai hieu ben que midons ten las claus
De totz los bens qu'ieu aten ni esper,
E ren d'aisso sens lieys non puesc aver.

Sa grans valors e sos humils semblans,
Son gen parlar a sa belha paria,
M'han fait ancse voler sa senhoria.
Plus que d'autra qu'ieu vis pueis ni d'abans;
E si.l sieu cors amors e suaus,
En sa merce no.m denha retener,
Ja d'als Amors no.m pot far mon plazer.

Tant ai volgut sos bes e sos enans,
E dezirat lieys e sa companhia
Que ja no cre, si lonhar m'en volia,
Que ja partir s'en pogues mos talans;
Et s'ieu n'ai dic honor ni be ni laus,
No m'en fas ges per messongier tener,
Qu'ab sa valor sap ben proar mon ver.

Belha dompna, corteza, benestans,
Ab segur sen, ses blasm'e ses folhia,
Sitot no-us vey tan soven cum volria.
Mos pessaments aleuja mos afans,
En qu'en delieyt e.m sojorn e.m repaus;
E quan no.us puesc estiers dels huelhs vezer,
Vey vos ades en pensan jorn e ser.

Sabetz per que no-m vir ni no-m balans.
De vos amar, ma belha douss'aimia?
Quar ja no-m cal doptar, si hie.us avia,
Que mesclessetz falsia ni enjans;
Per qu'ieu am mais, quar sol albirar n'aus
Que vos puscatz a mos ops eschazer
Qu'autra baizar, embrassar ni tener.

Doncs, s'ieu ja.m vey dins vostres bratz enclaus
Si qu'ambeduy nos seemlem d'un voler,
Meravil me on poiria.l joy caber.

Berenguer de Palou

Tant m'agrada la joia, amor i cant (versió en català actual)

- Tant m'agrada la joia, amor i cant
i alegria, diversió i cortesia,
que al món no hi ha riquesa ni cabdal;
que em fessin sentir més benaurat²;*
- 5** *doncs, bé sé jo que la meva dama té
les claus de tots els béns que jo atenc i esper,
i res d'això no puc tenir sense ella.*
- Son gran valor i sos humils semblants,
son gentil parlar i sa bella companyia*
- 10** *m'han fet sempre voler la seva senyoria
més que el de cap altra que hagués vist després o abans;
i si el seu cos amorós i suau en sa mercè³
no es digna a retenir-me,
ja d'altre Amor no em pot fer plaure.*
- 15** *Tant he volgut són bé i son profit
i l'he desitjada a ella i la seva companyia,
que ja no crec, si allunyar-me'n volia,
que la meva voluntat se'n pogués separar;
i si n'he dit honor ni bé ni lloances,*
- 20** *no crec tenir-me per gens mentider,
que amb el seu valer bé sap provar ma veritat.*
- Bella dona, cortesa, benestant,
amb seny segur, sens blasme⁴ ni follia,
encara que no us veig tan sovint com voldria,*
- 25** *mos pensaments allunyen els meus afanys⁵,
amb què em delit⁶ i m'estic i em repòs;
i quan els meus ulls no us poden veure,
us veig encara en pensament jorn⁷ i nit.*
- Sabeu per què no faig volta ni titubeig⁸*
- 30** *d'estimar-vos, ma bella dolça amiga?
Perquè ja no em cal tèmer, si us tenia,
que mesclàssiu falsia⁹ i enganys;
perquè m'estim més, i sols gosso albirar-ho¹⁰,
que vos de mi hagueu menester*
- 35** *que a una altra besar, abraçar ni tenir.*
- 1 capital, diners
2 feliç, afortunat
3 favor, misericòrdia
4 retret, crítica
5 ànsies
6 plaer
7 dia
8 no dubto ni vacil·lo
9 sospitèssiu falsedats
10 imaginar-ho*

*Doncs, si m'arribo a veure envoltat pels vostres braços,
tal que ambdós semblen un sol voler¹¹,
em meravell d'on em podria cabre el goig.*

11 un sol desig, amor

Berenguer de Palou

Activitats per a la comprensió i la reflexió

- Quines virtuts de la dama elogia el trobador?
- Què significa la metàfora “la meva dama té les claus de tots els béns”?

A les dues últimes estrofes, el trobador expressa la idea de fidelitat envers la dama.

- Copia les dues frases que, segons tu, expressen millor una unió forta, sincera, sense dubtes ni enganys.
- Quina és l'aspiració final del trobador?

Tercera lectura

Figura 5



Representació d'una escriba al manuscrit de la cançó de Manesse, ca. 1300/1340
Font: Biblioteca de la Universitat de Heidelberg, Cod. Pal. germ. 848

Sobre l'autora: El següent poema és d'una **trobairitz** occitana, Beatriu de Dia, coneguda com la comtessa de Dia. Les dones trobadores van constituir un grup minoritari però molt significatiu. Elles van ser les primeres a Europa que van participar en la creació literària en llengua vernacle. Igual que els trobadors, parlaven d'amor, però amb una valentia que les fa expressar, molt sovint, un fort desig cap al seu estimat.

Estat ai en greu cossirier (versió original segles XII-XIII)

Estat ai en greu cossirier
Per un cavallier qu'ai agut,
E vuoil sia totz tenps saubut
Cum ieu l'ai amat a sobrier;
Ara vei qui'eu sui trahida
Car ieu non li donei m'amor,
Don ai estat en gran error
En lieig e quand sui vestida.

Ben volria mon cavaller
Tener un ser en mos bratz nut,
Qu'el s'en tengra per erubut
Sol qu'a lui fezes cosseillier;
Car plus m'en sui abellida
Non fetz Floris de Blancheflor:
Ieu l'autrei mon cor e m'amor

Mon sen, mon huoills e ma vida.
Bels amics avinens e bos,
Cora.us tenrai en mon poder?
E que jagues ab vos un ser
E qu'ie.us des un bais amoros;
Sapchatz, gran talan n'auria
Qu'ie.us tengues en luoc del marit,
Ab so que m'aguessetz plevit
De far tot so qu'ieu volria.

Comtessa de Dia

Tinc un desfici, ai, inclement (versió en català actual)

- | | |
|--|---|
| <p><i>Tinc un desfici¹, ai, inclement²,
m'abandona
pel cavaller que m'ha servit.
Massa l'he amat, m'ha malferit,
vull que tothom en tingui esment³.</i></p> <p>5 <i>Ara veig que sóc traïda
car no li he dat el meu amor⁴.
Per ell jo visc en plany i enyor⁵
en llit o quan vaig vestida.</i></p> <p><i>Voldria haver-lo avarament</i></p> <p>10 <i>entre mos⁶ braços nu una nit.
Feliç seria en el meu llit
si jo li fos coixí plaent.
Més que Blancaflor, ferida
per Floris, cerco el seu favor,</i></p> <p>15 <i>car jo li ofreno cor i amor,
el seny, els ulls i la vida.</i></p> <p><i>Oh bell amic ple de dolçors!
Quan us tindré vora el meu cor?
Si amb vos jugués, quin bell deport!</i></p> <p>20 <i>Quin bes, el meu, més amorós!
Sapigueu que goig hauria
si us tingués en lloc del marit
sols que em juréssiu, penedit,
de fer ço que jo voldria.</i></p> | <p><i>1 patiment, 2despietat, que no</i></p> <p><i>3 ho sàpiga</i></p> <p><i>4 no l'he pogut estimar</i></p> <p><i>5 plors i enyorança</i></p> <p><i>6 els meus</i></p> |
|--|---|

Comtessa de Dia

Activitats per a la reflexió i comprensió

Tot el poema és un lament de la poetessa perquè l'home al qual estima no correspon al seu amor.

- **Copia alguns dels versos amb què la trobairitz expressa el seu dolor.**
- **Amb quina expressió diu que pensa i pateix per ell tot el dia i a qualsevol lloc?**
- **Copia alguns dels versos en què manifesta obertament el seu desig d'estar físicament amb l'home estimat.**
- **Copia l'enumeració amb què ens diu que s'ofereix a ell tota sencera.**

A la segona estrofa es fa referència a una novel·la anònima del segle XII que es considera la primera novel·la cortesana sentimental.

- **Busca informació sobre aquesta obra i l'amor entre els seus protagonistes**

De la mateixa manera que hem llegit en altres poemes d'amor cortès, veiem que l'enamorada, malgrat el seu patiment, està disposada a continuar estimant i té l'esperança de poder compartir un dia aquest amor.

Ja sabem que a l'edat mitjana amor i matrimoni eren dos conceptes que no anaven junts.

- **Copia les paraules de l'última estrofa amb què la comtessa de Dia explica aquesta situació.**

Tampoc la trobairitz pot dir obertament el nom del seu estimat.

- **Amb quin senyal es refereix a ell en l'última estrofa?**

Quarta lectura

Figura 6



Jaufré Rudel.

Initiale ornée (XIIe-XIIIe siècle) extraite d'un chansonnier provençal.

Font: Bibliothèque nationale de France, Paris.

Jaufré Rudel (1113-1170) fou un trobador occità, senyor de Blaia, vila situada davant Bordeus a la desembocadura del riu Garona.

No se sap gaire cosa de la seva vida. El 1148 participà en la segona croada, en l'expedició de Guillem VI d'Angulema. Potser va morir a Terra Santa.

Se'n conserven sis cançons d'amor en un llenguatge molt senzill i clar, sense gaires comparacions i imatges, és a dir, va ser un representant del *trobar leu*. D'algunes de les seves cançons se'n conserva també la música. Es va fer famós per cantar un amor llunyà. Així ens ho explica la llegenda:

Jaufré Rudel va ser un gentilhome, príncep de Blaia. Diu la llegenda que es va enamorar de la comtessa de Trípoli, sense haver-la vist, tan sols per totes les coses bones que d'ella va sentir dir als peregrins que tornaven d'Antioquia. Va escriure per a ella molts versos amb senzilles paraules i bella música. Desitjava tant veure-la que va embarcar i en el viatge va caure malalt, el van conduir a Trípoli, a un alberg, i el donaven per mort. Van informar la comtessa, aquesta va córrer al seu costat i el va agafar entre els seus braços. Quan ell va saber que era la comtessa, de seguida va recobrar l'oïda i l'alè, va donar gràcies a Déu perquè li havia permès veure-la. I així va morir entre els seus braços. Ella el va fer enterrar amb gran honor a la casa del Temple. Aquell mateix dia va entrar en un convent per fer-se monja. Sentia un gran dolor per la mort de Jaufré.

Lanquan li jorn son lonc en may (versió original)

Lanquan li jorn son lonc en may
M'es belhs dous chans d'auzelhs de lonh,
E quan mi suy partitz de lay,
Remembra'm d'un' amor de lonh.
Vau de talan embroncx e clis
Si que chans ni flors d'albespis
No-m platz plus que l'yverns gelatz.

Be tenc lo Senhor per veray
Per que formet sest' amor de lonh;
Mas per un ben que m'en eschay
N'ai dos mals, quan tant suy de lonh.
A! quar no fuy lai pelegris,
Si que mos fustz e mos tapis
Fos pels sieus belhs huelhs remiratz!

No'm sai quora mais la veyrai,
que tan sen nostras terras lonh
Assatz hi a pas e camis,

e per aisso no'n suy devis.
Mas tot sia cum a lieys platz.

Jamai d'amor no'm jauziray
Si no'm jau d'est' amor de lonh,
que mielher ni gensor no'n sai
ves nulha part, ni pres ni lonh.
Tant es sos pretz ricx e sobris
Que lai el reng dels Sarrasis
fos hieu per lieys chaitius clamatz.

Dieus que fetz tot quant ve ni vay
E formet sest'amor de lonh
Mi don poder, que cor be n'ai.
Qu'ieu vey se sest'amor de lonh,
Verayamen en luec aizis,
Si que las cambras e'l jardis
Mi resemblo novels palatz.

Ver ditz qui m'apella lechay
e deziros d'amor de lonh,
que nulhs autres joys tan no'm play
Cum jauzimen d'amor de lonh
Mas so qu'ieu vuelh m'es tant ahis,
Qu'enaissi'm fadet mos pairis
Qu'ieu ames e nos fos amatz.

Mas so qu'ieu vuelh m'es atahis
Qu'enaissin fadet mos pairis
Qu'ieu ames e no fos amatz.

Jaufré Rudel

Quan els dies són llargs al maig (versió en català actual)

- Quan els dies són llargs al maig,
m'abelléix¹ sentir de lluny el cant dels ocells,
i quan deixo d'escoltar-lo
em recordo d'una amor llunyana.*
- 5** *Llavors vaig pensatiu, taciturn i capcot,
i ni el cant dels ocells, ni la flor de l'espí
no em plauen més que l'hivern glaçat*
- Crec verament en el Senyor:
per això veuré l'amor llunyana;
10 tanmateix, per un bé que me n'escaigui,
m'en sobrevenen dos mals ,
puix que tant allunyada està de mi.
Ai! fos jo pelegrí, allà,
i el meu bastó i la meva esclavina²*
- 15** *fossin esguardats pels seus bells ulls!*
- Bé em semblarà un gran goig quan li demanaré,
per amor de Déu, que aculli el que ve de lluny.
i si li plau, m'estatjaré³ prop d'ella,
encara que jo sóc de lluny.*
- 20** *Llavors, trobarà plaent la conversa,
quan l'amant llunyà li serà tan veí,
que amb dolces paraules se solaçarà⁴.*
- Trist i alegre m'en separaré,
Si alguna vegada veig l'amor llunyana;
25 però no sé quan la veuré,
car les nostres terres són molt allunyades:
hi ha massa camí i massa destorbs,
i per això no puc decidir res ...
Tot sia, però, com plagui a Déu!*
- 30** *No gaudiré mai d'amor
si no és d'aquesta amor llunyana,
car no conec, en lloc, ni prop ni lluny,
cap altra de més gentil ni de millor;
la seva valor és tan veritable i completa,*
- 35** *que, allà, entre els sarraïns⁵ ,
voldria, per ella, ésser anomenat captiu.*
- 1 em fa feliç*
- 2 capeta curta distintiva dels pelegrins*
- 3 m'allotjaré*
- 4 gaudirà*
- 5 àrabs*

*Déu que ha fet tot el que comença i fina⁶,
i que ha format aquesta amor,
doni'm poder, ja que en tinc el desig,
40 de veure aquesta amor llunyana,
realment, en un estatge
on la cambra i el jardí
em semblín tothora un palau.*

6 acaba

*Diu veritat qui m'anomena àvid
45 i desitjós d'aquesta amor,
car cap altra joia no em plau
tant com el goig d'aquesta amor llunyana;
però el que vull m'és negat.
Maleït sigui el padrí⁷ que m'ha fadat
per no ser amat.*

7 follet, esperit que l'ha fet enamorar

*Però el que vull m'és negat.
Maleït sigui el padrí que m'ha embruixat
per no ser amat.*

Jaufré Rudel

Activitats per a la reflexió i comprensió

1a estrofa - La primera estrofa ens situa en un entorn natural on el poeta gaudeix: és primavera, canten els ocells, etc. Aquest inici és molt comú en els poemes dels trobadors.

- Quan i per què abandona el poeta l'atenció i el gaudi de la natura que l'envolta?

2a estrofa - En els versos de la segona estrofa,

- Per què diu el poeta que confia poder arribar a veure l'estimada? Ell sap que està massa lluny i que tindrà dificultats.
- Com li agradaria arribar i ser vist per ella? Quins complements propis d'aquesta activitat portaria?

3a estrofa - A la tercera estrofa imagina, somia, com serà la trobada, el temps que estaran junts.

- Reescriu l'escena amb les teves paraules

4a estrofa - En la quarta estrofa diu que en acomiadar-se i marxar tindrà sentiments contradictoris. A més, torna a recordar la dificultat de la llunyania i torna a posar les seves esperances en Déu.

- Per què estarà trist? Per què estarà alegre?

5a estrofa - El poeta estima aquest amor llunyà i, com a bon representant de l'amor cortès, sap que mai en podrà estimar una altra, i pensa que no pot haver-n'hi una altra "de més gentil i de millor". Si abans ha dit que faria l'esforç d'arribar fins a ella caminant com un pelegrí, ara encara està disposat a viure una experiència més dura.

- Quina?

6a estrofa - Torna a demanar ajuda al Déu totpoderós que "ha fet tot el que neix i fina" i ha format aquest amor per un ésser tan llunyà.

- Com li semblarà el lloc on pugui estar amb ella?

7a i 8a estrofa - Reconeix que tenen raó els que consideren que està desesperat per un amor llunyà i difícil, però ara no es refereix a Déu com a causa d'aquest amor, sinó a un "padrí", una expressió popular que es referia a una mena d'esperit o follet entremaliat que pot fer-te enamorar o encantar d'alguna altra manera. En els últims versos expressa el seu patiment i la seva queixa d'una manera més clara i amb més força. Aquesta queixa es repeteix a l'última estrofa, més breu per tancar la cançó. Una darrera estrofa més curta és habitual en l'estructura de moltes cançons.

L'empremta de l'amor cortès en la literatura posterior i, també, en la manera de pensar i viure l'amor i la relació de parella a Occident

Durant segles, hem escrit i viscut l'amor de parella de la manera que ens van ensenyar els trobadors i les trobairitz. Hem escollit quatre poemes de quatre autors distants en el temps que expressen aquesta manera d'estimar, aquesta “**fin amor**”.

Cinquena lectura

A la Itàlia del segle XIV, Francesco Petrarca, escriptor i poeta del Renaixement, va llegir la poesia dels trobadors i va fer seva també la seva idea d'amor. Estava enamorat de Laura de Noves. Va ser un amor impossible, però li va dedicar poemes excel·lents en el seu *Canzoniere*. Petrarca és considerat un dels pares de l'Humanisme i de la poesia lírica moderna.

Sonet CXXXII del Cançoner (traducció de Gemma Pauné Xuriguera)

Si no és amor, que és doncs el que sento?
Però si és amor, per Déu, quina mena de cosa és?
Si és bona, d'on ve aquest efecte aspre i mortal?
Si és dolenta, d'on ve aquest turment tan dolç?

Si cremo de gust, d'on ve el plor i el lament?
Si estic a desgrat, què val lamentar-se?
Oh, viva mort! Oh, mal gustós!
Com em pots dominar si m'hi resisteixo?

I si t'accepto, em queixo sense raó.
Em trobo com en alta mar i sense govern,
entre vents contraris i en una barca dèbil,

buida de coneixement i plena d'errors,
que jo mateix no sé ni què vull
i tremolo enmig de l'estiu i cremo a l'hivern.

Francesco Petrarca

Activitats per a la reflexió i comprensió

- Busqueu al poema totes les expressions amb què l'autor descriu la contradicció del seu sentiment amorós. Intenta diferenciar-les en paradoxa, antítesi i oxímoron.

Més enllà del tema, aquest sonet ens convida a fixar-nos-hi i descobrir-hi moltes figures retòriques.

- Busqueu exemples de pregunta retòrica, anàfora i paral·lelisme, apòstrofe, quiasme i personificació.

Petrarca expressa també els seus sentiments contradictoris amb imatges, comparacions i metàfores.

- Omple la següent taula:

Taula 2

<i>Element real</i>	<i>Element figurat</i>
Desorientat, perdut, confús	...
...	Sense govern
Dificultats, contradiccions.	...
Desconcert, Raó feble. Sense veure-hi clar	Barca dèbil...

Font: elaboració pròpia

Sisena lectura

Garcilaso de la Vega, al segle XVI, escriu els seus grans poemes després de descobrir i llegir Petrarca. Garcilaso és per a la poesia en castellà el que Petrarca per a la poesia italiana. També va tenir un amor impossible, Isabel Freyre, a qui va dedicar sonets i èglogues.

Soneto V

Escrito está en mi alma vuestro gesto¹

1 rostro, expresión

y cuanto yo escribir de vos deseo:

vos sola lo escribiste; yo lo leo

tan solo² que aun de vos me guardo en esto.

2 tan a solas

En esto estoy y estaré siempre puesto³,

3 dedicado

que aunque no cabe en mí cuanto en vos veo,

de tanto bien lo que no entiendo creo,

tomando ya la fe por presupuesto⁴.

4 única manera de entender y aceptar vuestra grandeza.

Yo no nací sino para quereros;

mi alma os ha cortado a su medida;

por hábito⁵ del alma misma os quiero.

5 costumbre

Cuanto tengo confieso yo deberos;

por vos nací, por vos tengo la vida,

por vos he de morir, y por vos muero

Garcilaso de la Vega

Activitats per a la reflexió i comprensió

- Amb quines paraules diu el poeta que no li cal imaginar la seva estimada, només mirar-la i descriure les seves excel·lències?
- Pot expressar i compartir els seus sentiments amb ella?
- Com ha dit abans, i ens diuen molts poemes que expressen aquesta idea de l'amor cortès, l'estimada és meravellosa, gairebé "divina". La segona estrofa és la que explica amb més força aquesta idea. Explica-ho amb les teves paraules.
- Copia l'anàfora i el paral·lelisme amb què expressa que és l'amor el que dona sentit a la vida.

*Setena lectura****Cançó a Mahalta***

Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels.
Fem el mateix camí, sota els mateixos cels.

No podem acostar les nostres vides calmes,
entre els dos hi ha una terra de xiprers i de palmes.

En els meandres grocs de lliris, verds de pau,
sento, com si em seguís, el teu batec suau

i escolto la teva aigua, tremolosa i amiga,
de la font a la mar – la nostra pàtria antiga.

Màrius Torres

Activitats per a la reflexió i comprensió

- Escolta aquest poema cantat per Lluís Llach.

<https://www.youtube.com/watch?v=aq9yhyFMcmY>

- Busca informació sobre Màrius Torres i la seva estimada Mahalta (Mercè Figueras).

Una altra història d'amor impossible al segle XX, impossible per raons molt diferents de les que hem conegut en els poemes llegits fins ara.

- Després de conèixer la història de Màrius Torres i Mahalta, explica totes les imatges i metàfores d'aigua que hi ha al poema.

Màrius i Mahalta es comunicaven sobretot per cartes.

- Amb quina metàfora creus que es refereix a aquestes cartes i a les poques vegades que es van poder trobar?

*Vuitena lectura****Si el hombre pudiera decir***

Si el hombre pudiera decir lo que ama,
si el hombre pudiera levantar su amor por el cielo
como una nube en la luz;
si como muros que se derrumban,
para saludar la verdad erguida en medio,
pudiera derrumbar su cuerpo,
dejando solo la verdad de su amor,
la verdad de sí mismo,
que no se llama gloria, fortuna o ambición,
sino amor o deseo,
yo sería aquel que imaginaba;
aquel que con su lengua, sus ojos y sus manos
proclama ante los hombres la verdad ignorada,
la verdad de su amor verdadero.

Libertad no conozco sino la libertad de estar preso en alguien
cuyo nombre no puedo oír sin escalofrío;
alguien por quien me olvido de esta existencia mezquina

por quien el día y la noche son para mí lo que quiera,
y mi cuerpo y espíritu flotan en su cuerpo y espíritu
como leños perdidos que el mar anega o levanta
libremente, con la libertad del amor,
la única libertad que me exalta,
la única libertad porque muero.

Tú justificas mi existencia:
si no te conozco, no he vivido;
si muero sin conocerte, no muero, porque no he vivido.

Luis Cernuda

Activitats per a la reflexió i comprensió

- Copia, de la primera part del poema, les imatges amb què Cernuda parla de la necessitat de poder expressar de manera oberta i lliure el seu amor.
- Copia l'enumeració amb què diu les falses raons que ens venen com a objectius importants de la vida. Què és el més important de la nostra vida, segons el poeta?

En aquesta primera part, Cernuda escriu cinc vegades el concepte *verdad*.

- Copia l'enumeració amb què diu que necessitaria comunicar amb totes les formes possibles d'expressió els seus veritables sentiments.

A la segona part del poema és el concepte *libertad* el que es repeteix sis vegades.

- Explica amb les teves paraules la paradoxa que acompanya a aquesta llibertat.

A la tercera part ens diu, com tants poetes dels segles XII i XIII, que tot i que aquest amor el fa patir és el que dona sentit a la seva vida.

- Pots recordar alguna expressió, algun vers dels poemes medievals que has llegit que expressaven aquest mateix sentiment contradictori?

Reflexions dels alumnes

- Què en penses d'aquesta idea d'amor? Parleu-ne a classe.

Figura 7



Senyor Bruno von Hornberg
Font: Códice Manesse, Cód. Pal. germ. 848, fol. 251r:
Biblioteca de la Universidad de Heidelberg,

Avaluació

El dossier de treball. El més important d'aquesta educació literària és que l'alumne segueixi amb interès la lectura a l'aula i treballi, individualment o en grup, les activitats de reflexió i comentari que proposa el professor. Això ho pot comprovar el docent corregint i valorant el seu dossier de treball, després que s'hagin fet totes les explicacions i correccions a classe. La qualitat d'aquest dossier depèn de l'interès i la feina de cada alumne, per tant, podem considerar que és una forma d'avaluació justa.

Prova escrita, examen. Sí, podem fer exàmens. Està bé que l'estudiant faci un repàs de tot allò treballat al final d'un tema i ho endreci una mica al seu cap. A la prova escrita, hauran d'aparèixer textos llegits i comentats a classe; per a alumnes que busquen l'excel·lència i ho demanin, pot aparèixer un text nou d'estil i temàtica semblants als ja treballats. El professor farà preguntes sobre el contingut del text i la informació que s'ha explicat a classe. Recordem sempre que un examen hauria de tenir un nivell de dificultat inferior al treball fet a l'aula amb el professor.

La lectura personal de l'alumne. L'assignatura de literatura té un avantatge a l'hora d'avaluar. El professor pot trobar textos o fragments de textos de diversa dificultat i per a diverses sensibilitats. Si un alumne és capaç d'interessar-se per una lectura i després expressar el que ha pensat i sentit mentre llegia, si és capaç de relacionar el contingut del text amb les seves pròpies vivències i la realitat que l'envolta, ja ha aconseguit aprendre, créixer i enriquir-se. Aquest alumne ha aprovat la nostra matèria.

Bibliografia i bibliografia web

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. (2018). *Competències clau. Àmbit lingüístic. Llengua i literatura (catalana i castellana)*. Generalitat de Catalunya. [<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-linguistic-cat-cast.pdf>]

Diversos autors (1994). *Poesia Trobadoresca*. Antologia a cura de Lola Badia. Versions d'Alfred Badia. Edicions 62.

Diverses autores (2006). *Les trobairitz*. Estudi introductori de Magda Bogin. Versions poètiques d'Alfred Badia. Traducció de l'estudi: Montserrat Abelló. Horsori Editorial.

Diversos autors (2013). *Gran Enciclopèdia Catalana*. Entrada: Poesia trobadoresca.

González García, María i Caro Valverde, María Teresa (2009). *Didáctica de la literatura. La educación literaria*. Universitat de Murcia. [<https://digitum.um.es/digitum/handle/10201/7791>]

Notes finals

¹ Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. (2018). *Competències clau. Àmbit lingüístic. Llengua i literatura (catalana i castellana)*. Generalitat de Catalunya. <https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/ambit-linguistic-cat-cast.pdf>

² Mentimeter: <https://www.mentimeter.com/es-ES>

³ Boorman, J. (Director). (1981). *Excalibur* [Película]. Orion Pictures; Warner Bros.

⁴ Scott, R. (Director). (2005). *El Reino de los Cielos* [Película]. Twentieth Century Fox.